

100 jaar KATHOLIEK onderwijs in Achterveld

Waarom is er eigenlijk katholiek onderwijs gekomen en wat hebben we er nu nog aan? Omdat de geschiedenis een belangrijk stuk van ons heden vormt eerst een stukje uit de oude doos. Een verhaal dat gaat van achterstelling naar bewustwording, van gehoorzaamheid naar eigen verantwoordelijkheid, van gesloten naar open, van uniformiteit naar er-mogen-zijn-zoals je bent.

Tot voor zo'n 150 jaar werd ons land geregeerd door de liberalen: hoe meer belasting je betaalde hoe meer stemrecht je had. En omdat ook de katholieke kerk niet veel op had met democratie was de katholieke invloed gering. Eind 19e eeuw veranderde dat. Het districtenstelsel werd opgeheven en de stem van de gewone man ging letterlijk meetellen. Die van de vrouw moest overigens nog tot 1919 wachten: onze school bestaat langer dan het algemeen vrouwenkiesrecht!

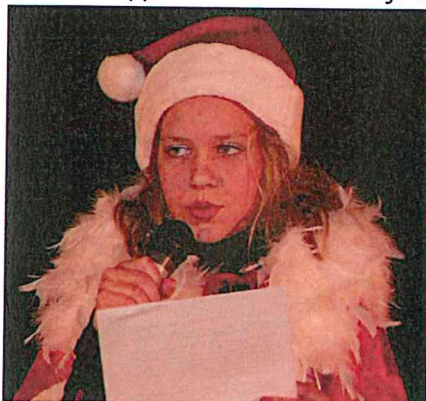
In 1888 gingen protestanten en katholieken voor het eerst in de geschiedenis van ons land samenwerken: ze wilden het bijzonder onderwijs mogelijk te maken! De schoolstrijd ontstond en uiteindelijk werden neutraal en bijzonder onderwijs gelijkgesteld.

Ook de paus deed een duit in het zakje: Paus Leo XIII gaf in 1885 voor het eerst een opening naar meer democratie en stimuleerde in latere encyclieken de vorming van katholieke bewegingen met name om de sociale omstandigheden te verbeteren. Priesters gingen zich voor de oplossing van de talrijke sociale problemen inspannen. Door hun zielzorgervaring kwamen zij van nabij met de sociale noden van hun gelovigen in aanraking. Ook om tegenwicht te bieden aan de concurrentie van het socialisme moesten de priesters wel aan de bak. Van oudsher was er binnen de katholieke kerk immers totaal geen lekenkader.

Het katholicisme zou – voor het eerst in zijn geschiedenis – een rol van nationale betekenis gaan spelen. Langzamerhand ontwaakte het katholieke volksdeel uit haar achtergestelde positie! Ook Achterveld ging mee in die ontwikkeling. Als je nagaat wat er tussen 1890 en 1930 aan ontwikkeling is geweest in ons dorp, dat is bijna ongelooflijk. De saamhorigheid spat er vanaf; in de grote armoede van die tijd werd de gemeenschapszin ingebakken in het DNA van ons dorp!

De oprichting van een eigen katholieke school paste naadloos in het rijtje van huize St. Jozef, coöperatie, zuivelfabriek en diverse verenigingen. De geschiedschrijvers van ons dorp hebben hier vele publicaties aan gewijd. Als minderheidsgroepering in ons land, konden de katholieken met hun organisaties vooral resultaat boeken, door hun aanhang op grote schaal te mobiliseren. Grote gezinnen, fantastische optochten, een lange stoet bruidjes, vaandels, een katholieke beweging erbij... De bisschoppen bevorderden dat je als katholiek bijna helemaal in een katholieke wereld kon wonen:

school, sport, ontspanning: Katholiek in alles. We vonden het heel normaal dat bij de vacature van bovenmeester voor de school het dirigentschap van het zangkoor er bij bedacht werd!

Ook in ons dorp dragen diverse verenigingen en instanties bij de oprichting het woord katholiek in het vaandel. De kerk probeerde met name de jeugd te beschermen tegen de zedelijke gevaren die werden gezien in de verschillende vormen van vermaak in de vrije tijd. De discipline kon dan ook gemakkelijk aangehaald worden door de kerkelijke leiding. Gehoorzaamheid gold dan ook als de hoogste norm in de katholieke cultuur.

Scholieren van voor 1965 kunnen hier allerlei verhalen over vertellen hoe dat zo in de praktijk gebeurde! Eerst nuchter naar de schoolmis bijvoorbeeld, daarna

eten op school! Meedoen met de eerste communie was vanzelfsprekend, het vormsel ook. Niet te veel nadenken, dat werd voor je gedaan!

Maar de overdreven aandacht voor vorm en aantal heeft ook een voordeel gehad: katholieken hebben een vrolijk geloof. Geen gekissebis over de diepere inhoud want daar hebben we toch niet zoveel verstand van!

Als je de catechismus op je duimpje kende en in de pas bleef lopen was het goed!

De tijd dat de pastoor het voor het zeggen had is in hoog tempo verdwenen. Katholiek-in-alles kun je dan ook nu absoluut niet meer voorstellen. De organisatievorm van onze school heeft hier gelukkig ook aan bijgedragen. Als stichting kun je immers geleidelijk en in harmonie je beleid aanpassen aan de omstandigheden en meegroeien met de maatschappij. Er zijn geen leden waaraan je verantwoording hoeft af te leggen anders dan via de kwaliteit van onderwijs en vorming. In het schoolbestuur is overigens altijd een kwaliteitszetel beschikbaar voor de parochie maar de banden tussen parochie en school zijn in de loop van de jaren wel anders komen te liggen. Om diverse redenen is de macht van het geloof in snel tempo minder geworden. Het gezag van het geloof dat is een ander verhaal: ik geloof dat hier blijvend behoefte aan is en blijft.

De vanzelfsprekendheid om elkaar te willen vinden als het nodig is, is gelukkig diep verankerd.

De St. Jozefschool is er niet alleen voor katholieken en katholieken gaan echt niet alleen maar naar de St. Jozefschool. De schoolkeuze hangt van heel andere zaken af: bijvoorbeeld, heel praktisch, de verkeersveiligheid. Toch is het goed om belangrijke uitgangspunten helder te hebben.

Een belangrijke waarde van het katholiek onderwijs is: "je mag er zijn, zoals je bent". Dit klinkt logisch en zeker niet iets exclusiefs katholiek, maar is het niet zo maar zonder meer.

Ruimte om te dromen, er mogen zijn, ruimte om je talenten geleidelijk te ontwikkelen,

scheppende kracht stimuleren; dat gun je toch iedereen?

De verhalen van Jezus, zijn wonderen verhalen, zijn dromen en werken vormen hierbij een levenslange inspiratiebron, hoe je ook maar in het leven staat.

Misschien hebben we niet eens in de gaten hoezeer de christelijke normen en waarden onze hele maatschappij hebben doordeesemd. Zonder nu de exclusieve waarheid op te eisen zie je spanningen in onze huidige open maatschappij met het individu centraal! Erbarmen, barmhartigheid, saamhorigheid, mildheid: ze mogen nooit in de uitverkoop! Elke ouder wil dat zijn of haar kind hier "iets" van mee krijgt, maar de belevingswereld thuis moet hier dan wel op aansluiten. De school, de kerk: het zijn geen solitaire eenheden. Het vastenzakje krijgt een diepere lading als thuis ook een spreekwoordelijke duik in het zakje wordt gedaan.

De eigen verantwoordelijkheid is toegenomen zowel van de school als van de ouder. Catechese en geloofsvorming zijn geen aparte vakken: "we gaan nu even een uurtje aan het geloof werken". Geloven is vooral een werkwoord geworden. Van de uitbundige vorm van vroeger naar een bewuste keuze.

Pasklare antwoorden zijn er niet en er leiden meerdere wegen naar Rome. Samen met de kinderen door "de poort" op weg gaan: wie pakt die uitdaging aan? We moeten er met elkaar over blijven praten; op de

St. Jozefschool gaan onderwijs en vorming hand in hand. Het goede behouden hoort hier net zo bij als nieuwe wegen durven inslaan. 100 jaar geleden hadden we een heel andere school dan nu maar wat mij betreft kan die goede oude St. Jozef nog best een hele poos mee: in saamhorigheid en met elkaar verbonden. Onze kinderen, onze jeugd is het waard om voor te werken en te dromen. Durf te leven.